

ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ РЕЗЕРВІВ ПІД ЧАС ФОРС-МАЖОРУ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Трохименко Ірина Олександрівна

аспірант,

Національний науковий центр

«Інститут аграрної економіки»

На сьогодні постає питання достовірної інформації у фінансовій звітності щодо створення резервів. Проблема формування безпечних умов ведення балансу при створенні та використанні резервів під час форс-мажору стоїть надзвичайно гостро, що спричинено складними умовами ведення фінансово-господарської діяльності, а також відсутність ефективної методики ведення резервів сумнівних боргів та забезпечення на виплати відпусток. При нарахуванні резерву сумнівних боргів під час форс-мажору дозволяє використовувати резерв в балансі для закриття дебіторську заборгованість. Але для цього потрібний сертифікат Торгово-промислової палати, який виданий безпосередньо такому дебітору. Однак щодо простроченої дебіторської заборгованості в умовах форс-мажору маємо у більшості лише загальний лист Торгово-промислової палати від 28.02.2022 р. № 2024/2.0-7.1. Він звільняє від сплати зобов'язань лише на період форс-мажору та воєнного стану. Для списання доведеться чекати закінчення воєнного стану, адже платоспроможність дебітора ще може відновитися [2].

Тому створення резерву допоможе оцінити дебіторську заборгованість реалістичніше й показати в активах у тій сумі, яка може бути погашена насправді (без сумнівних боргів).

Резерв сумнівних боргів створюють під дебіторську заборгованість, яка відповідає таким умовам:

- є поточною (тобто виникла під час нормального операційного циклу або буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу);

- є фінансовим активом (тобто буде погашена грошовими коштами або іншим фінансовим активом, п. 4 НП(С)БО 13). Тому за товарною дебіторською заборгованістю за виданими авансами резерв не створюють (п. 7 НП(С)БО 10);

- не придбана і не призначена для продажу;

- є сумнівною (тобто щодо якої існує невпевненість у її погашенні боржником, п. 4 НП(С)БО 10) [3].

Створення резерв сумнівних боргів – це основа обачності і достовірності оцінки дебіторської заборгованості, так як частина її може

бути не погашена, а отже, по факту актив відсутній. З вище сказаного впливає уточнення фінансового результату підприємства, так як нараховуються витрати. Використання резерву сумнівних боргів на підприємстві – достовірність фінансової звітності, точність в обліку. Невизначеність виникає, коли підприємство отримує інформацію про боржника. Інформація може бути отримана в процесі листування з підприємствами-боржниками, внаслідок відсутності платежів від боржника протягом тривалого часу або в результаті отримання інформації про несприятливий фінансовий стан боржника. Резерв сумнівних боргів – це те, що необхідно створити компанії. Резерв сумнівних боргів, на мою думку, необхідно формувати після появи перших сумнівних боргів. На кожен дату балансу слід дивитися на резерв. Якщо компанія добре керує своєю дебіторською заборгованістю і ліквідує всі свої борги, вона отримає нульове значення резерву сумнівних боргів.

Ще один важливим резервом, який необхідний під час форс-мажору це забезпечення на виплати відпусток(резерв на відпустку). Чому цей резерв є актуальним на даний час?

По-перше, підприємству ведення резерву на відпустку визначаються щомісяця і формуються витрати. Як наслідок, резерв на оплату відпусток стосується витрат звітного року. Отже, за рахунок резерву нараховується оплата поточних відпусток разом з нарахуванням ЄСВ (або компенсацію за невикористану відпустку при звільненні). При створенні резерву на відпустку під час форс-мажору чи воєнного стану на підприємстві передбачає рівномірне визнання витрат на оплату відпустки в поточному році. Якщо цього не зробити, то витрати визнаватимуться за фактом надання відпусток. Це порушує правило (і дату) визнання витрат у фінансовій звітності.

По-друге, не нарахування резерву відпусток може свідчити про ведення бухгалтерського обліку з порушенням установленого порядку. За таке порушення у ст. 164 2 КУпАП передбачено адміністративний штраф у розмірі від 8 до 15 НМДГ, тобто від 136 до 255 грн [1]

Спотворення показників фінансової звітності за рахунок не нарахування (некоректного нарахування) резерву відпусток можна трактувати і як надання недостовірних статистичних спостережень. За це порушення передбачено штраф за ст. 186 3 КУпАП у розмірі від 10 до 15 НМДГ (від 170 до 255 грн) [1].

Згідно з пунктом 17 ПСБО 11, підприємство має використовувати забезпечення тільки для відшкодування тих витрат, для покриття яких вони створювалися.

Тобто за рахунок резерву відпусток підприємство може нарахувати:

1) оплату щорічних основних відпусток та додаткових відпусток (працівникам із дітьми, за роботу зі шкідливими та важкими умовами

праці, додаткової щорічної за особливий характер праці, інших щорічних додаткових, передбачених законодавством);

- 2) оплату компенсацій за невикористані дні відпустки;
- 3) оплату ЕСВ від суми оплати відпусток і компенсацій [4].

Формування безпечних умов функціонування та розвитку українських підприємств усе більше пов'язані зі здатністю ефективно ведення бухгалтерського балансу, щодо ведення резервів під час війни. Резерви сумнівних боргів – це один з допоміжних елементів під час погашення дебіторської заборгованості. Отже, можна дійти висновку що під час даної ситуації в країні є ефективним створення резерву сумнівних боргів і та їх достовірне відображення в балансі дає можливість підприємству покривати збитки від дебіторів. Але ж все поетапна система при формуванні резерві сумнівних боргів треба щоб методи при використанні резервів були чітко описані в обліковій політиці. Без цього ви не маєте право використовувати резерв для закриття заборгованостей. Резерв на відпуску – обов'язковою умовою для підприємств, які на загальній системі оподаткування. Не нарахування резерву відпусток можна розцінити як ведення бухгалтерського обліку з порушенням установленого порядку й унесення неправдивих даних до фінансової звітності. За це порушення посадовцям підприємств загрожує адміністративна відповідальність. Подальші наукові дослідження, які стосуються питання формування вище викладених резервів під час форс-мажору повинні бути спрямовані на професійне судження бухгалтера, як основного суб'єкта формування достовірної інформації на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/158903__601182
2. Листом від 28.02.2022 року № 2024/02.0-7.1 Торгово-промислової палати. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/MUS36779?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress01&_ga=2.93883293.1801653212.1678971169-947691597.1678971169
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 10 «Дебіторська заборгованість»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999 р. № 237 (в редакції від 09.08.2013). База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>
5. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України від 28.12.1994 року № 334/94. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=334%2F94-%E2%F0>